

15 JUN 2012

Justis- og beredskapsdepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

14.06.2012

Høringsuttalelse – Våpenloven (NOU 2011:19)

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for alle norske medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Norsk Redaktørforening (NR) organiserer rundt 750 norske redaktører fra alle typer medier. Begge foreningene skal blant annet verne om ytrings- og informasjonsfrihet.

Vi viser til departementets høringsbrev om NOU 2011:19 Ny våpenlov. Foreningene vil innledningsvis uttrykke sin støtte til Justis- og politidepartementets utgangspunkt om at «forebyggende og trygghetsskapende tiltak skal fremmes i arbeidet». Vi mener utgangspunktet underbygges godt i utvalgets forklaring til forslag om formålsparagraf (s 17):

«... samfunnets behov for sikkerhet er det aller viktigste, og viktigere enn den enkelte våpeneiers behov der det oppstår konflikt mellom disse behovene.»

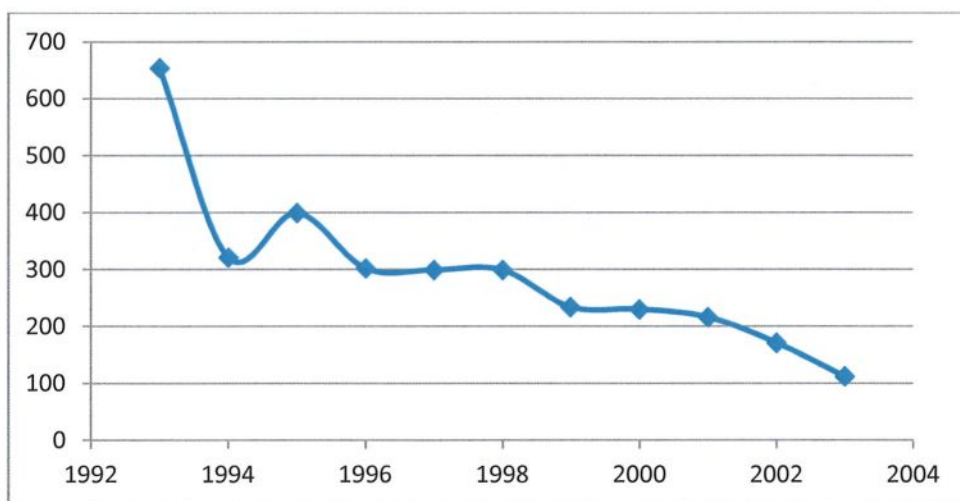
Samtidig mener vi det fremlagte dokumentet har vesentlige mangler som ikke er til å forbigå. Våre anmerkninger knytter seg hovedsakelig til kapittel 29 «Våpenregisteret». Vi støtter forslaget om et samlet, elektronisk våpenregister, men mener det er uheldig at detaljene i dette ikke utredes og presiseres nærmere av utvalget, men snarere overlates til behandling i arbeidet med en foreslått forskrift (jf. Kapittel 29.3 s 142).

Utvalget skriver (s. 143) at det har «vurdert hvorvidt deler av våpenregisteret bør gjøres tilgjengelig for enhver», og at utvalget er delt i dette spørsmålet. Flertallets begrunnelse for ikke å tilgjengeliggjøre registeret er at «slike opplysninger vil kunne misbrukes av kriminelle, ved at de vil kunne få opplysning om hvem som har skytevåpen og hvor skytevåpen oppbevares». Flertallet foreslår i stedet at grupper «med reelt behov for å kunne fastslå eierskap til skytevåpen» gis adgang til dette. Hvorvidt «dette» innebærer selve registeret eller den aktuelle opplysningen, er ikke nærmere angitt i utredningen. Mindretallet mener alle bør kunne «henvende seg til politiet og få svar på om en navngitt person er våpeneier». Vi sier oss enige i mindretallets vurdering av at det ikke kan anses som en sensitiv opplysning at en person er registrert som våpeninnehaver. Mindretallet begrunner ønsket om generelt innsyn som følger (s 143):

«Selv om en slik adgang vil kunne medføre en viss fare for misbruk fra kriminelle for eksempel ved tyveri, har mindretallet lagt avgjørende vekt på at åpenhet omkring eierskap til skytevåpen vil gjøre

det lettere for våpeninnehaverens familie og andre berørte å ta nødvendige grep og forholdsregler i særskilte situasjoner.»

Hele utvalget legger altså til grunn at allmenn tilgang til opplysninger i et slikt register medfører en økt risiko for tyveri av våpen, og anfører dette som hovedankepunkt mot åpenhet i registeret. Denne konklusjonen er, så vidt vi kan se, trukket uten statistisk dekning. Vi vil i den anledning vise til at våpenregistrene var åpne frem til revisjonen av våpenloven i 2001. Det skulle derfor være mulig å basere utredningen på relevante tall. Til tross for gjentatt kontakt med politidirektoratet, Kripos og politidistriktene, har det ikke lyktes oss å få tak i tall som viser utviklingen i våpentyverier de siste ti årene, ettersom dette, ifølge politidirektoratet, ikke er samlet, men finnes som separate data i ulike registre. Anmeldelsesstatistikk fra Kripos for perioden 1993-2003 (se graf under) tyder imidlertid på at antall tyverier har vært synkende de siste 20 årene, ikke spesielt som følge av lukkingen av registrene.

Grafen viser den totale summen av håndvåpen, rifler og hagler stjålet fra politiet, sivile og forsvaret (tall fra Kripos).

Tallene inneholder selvsagt noen usikkerhetsmomenter, men det er flere indikasjoner på at dette problemet er begrenset. Vi minner her om at det finnes ca. 1,23 millioner registrerte våpen i Norge, fordelt på nesten 500.000 eiere. I tillegg kommer blant annet flere hundre tusen uregistrerte, lovlige hagler. Vi vil videre vise til artikkel i Aftenposten 14.12.2001 om temaet våpentyveri. Her uttaler daværende kriminalsjef i Oslo Roger Andersen:

«Av alle de kontrollene vi har gjort, har vi ikke sett et eneste kritikkverdig forhold. Alle oppbevarer våpnene i godkjente våpenskap. Derfor blir det heller ikke så mye å stjele fra norske hjem. For en kriminell er det nok lettere å bryte seg inn i en våpenforretning og stjele derfra.»

Av tusen våpen beslaglagt i Oslo frem til oktober samme år, var de fleste smuglet inn fra Øst-Europa, sier Andersen i samme artikkel. Uttalelsene kom altså drøyt åtte år før siste innstramming i forskriftsbestemmelsene om oppbevaring av våpen trådte i kraft (1. juli, 2010).

Slik vi ser det, er faren for at opplysninger i registeret skal misbrukes av kriminelle, tillagt overdrevent stor vekt i utredningen. Snarere bør samfunnets behov for kontroll med hvem som eier våpen være avgjørende. Vi viser igjen til den foreslåtte formålsparagrafen (s. 166), der alle paragrafens tre bokstaver, etter vår mening, taler for at registeret bør være åpent for innsyn. Våpenregisteret må

kunne sies å være samfunnets viktigste redskap for å hindre at kriminelle og andre uegnede personer får tilgang til våpen, og kontrollmulighetene loven gir er knyttet til oppfølging av registrerte våpeneiere. Datatilsynets kontroll med nasjonalt våpenregister i 2008 avdekket, som nevnt i utredningens kapittel 29.2, store mangler i registeret. Utvalget skriver også i utredningen (s. 116-117):

«Det er i dag ingen enhetlig praktisering i politiet av reglene om tilbakekall. For eksempel er det for utvalget opplyst at noen politidistrikt har rutiner for automatisk vurdering av tilbakekall av våpenkort ved utstedelse av besøksforbud og/ eller innvilgelse av voldsalarm, mens andre ikke har det. (...) [S]iden det i dag ikke er noen rutinemessig oppfølging av våpeninnehaverne, vil det kunne være tilfældigheter som avgjør om politiet får kjennskap til de omstendigheter som bør føre til tilbakekall.»

Muligheten til innsyn vil være et viktig redskap for å utbedre manglene i registeret og gjenopprette tillit til systemet. Samtidig vil det kunne bidra til vesentlig bedre oppfølging av loven og tips som i ytterste konsekvens kan være livreddende.

På bakgrunn av dette forslår vi derfor at siste setning i lovforslaget § 64 (s. 175) byttes ut som følger, fra:

«Alle opplysninger i sentralt våpenregister kan unntas fra offentlighet.»

Til:

«Alle opplysninger i sentralt våpenregister er åpne for innsyn så fremt ikke annet fremgår av lov eller forskrift med hjemmel i lov.»

Med vennlig hilsen,

Ingrid S. Torp
Rådgiver

Arne Jensen
Ass. generalsekretær